

KÖZVETETT ADÓK

A közvetett adók közé a hozzáadottérték-adó és az alkoholra, dohányra és energiára kivetett jövedéki adók tartoznak. A közös héarendszer általánosságban azon termékekre és szolgáltatásokra vonatkozik, amelyek kereskedelme az Európai Unión belüli fogyasztásra irányul. A jövedéki adót bizonyos termékek értékesítésére vagy használatára vetik ki. Az EU jogalkotási tevékenységeinek célja a héával kapcsolatos jogszabályoknak a belső piac megfelelő működésének biztosítása céljából történő koordinálása és közelítése, valamint az alkohol, a dohány és az energia fogyasztási adóinak harmonizálása.

1. HOZZÁADOTTÉRTÉK-TÍPUSÚ ADÓK (HÉA)

A. Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 113. cikke.

B. Fejlesztés

Az Unión belüli kereskedelemben – az átláthatóság megvalósulása érdekében – a hozzáadottérték-típusú adók harmonizálása több szakaszban történt. 1970-ben döntés született arról, hogy az Európai Gazdasági Közösség költségvetését a Közösség saját forrásaiból finanszírozzák. Ezekbe beletartoztak a héa részarányán alapuló azon befizetések, amelyek azon közös adómérték alkalmazásából adódnak, amelyet az adóalap-megállapításra egységesen határoztak meg. A 2007-ben elfogadott 2006/112/EK héairányelv az összes módosítást egységes szerkezetbe foglalja.

A Bizottság 1985-ben közzétette az egységes piacról szóló fehér könyvet (COM(1985) 0310), amelynek III. része a fiskális akadályok megszüntetéséről szól. A cselekvés szükségessége a „rendeltetési hely elve” kapcsán merült fel.

C. Eredmények

1. A héarendszer

a. Az átmeneti rendszer

1987-ben a Bizottság javaslatot tett a „származási hely elvének” alkalmazására, amely szerint a tagállamok közötti héaköteles ügyleteket a származási országban felszámított adóval terhelnék, amelyet a kereskedők adólevonásként levonhatnának. A Bizottság emellett javasolta egy klíringrendszer létrehozását a származási országokban beszedett héának a fogyasztás szerinti országok közötti újbóli elosztására. E javaslatokat azonban a tagállamok elfogadhatatlannak ítélték. Alternatívaként javasolták a rendeltetési hely elvének alkalmazását a héaköteles

kereskedők részvételével bonyolított ügyleteknél, ezáltal megteremtve annak az átmeneti rendszernek az alapját, amely 1993-ban lépett életbe (91/680/EGK és 92/111/EGK irányelv).

b. A jelenlegi rendszer javítását szolgáló, életképes stratégia

A 2000-es évtől kezdődően a Bizottság az akkor érvényes átmeneti szabályozások javítása érdekében intézkedéseket vezetett be. Az uniós héajogszabályok közül a legfontosabb a 2006/112/EK héairányelv. Ezt követte 2008-ban a 2008/8/EK irányelv és a 2008/9/EK irányelv. Ettől kezdve a kereskedelmi felek közötti szolgáltatások héája a szolgáltatás teljesítése szerinti országban került felszámításra.

2005-ben megteremtették az uniós előírások egységes alkalmazásának az alapját (282/2011/EU végrehajtási rendelet). Ettől kezdve minden tagállamnak lehetősége nyílt a héa alkalmazását egyszerűsítő különös szabályok alkalmazására. A hozzáadottérték-adó területén történő közigazgatási együttműködésről szóló 37/2009/EK rendeletnek a Közösségen belüli ügyletekkel kapcsolatos, adócsalás elleni küzdelem érdekében történő módosításáról szóló 37/2009/EK rendelet elfogadása javított a rendszeren.

2. Héamértékek

A 92/77/EGK irányelv a kétévenként felülvizsgálandó 15%-os minimális általános héamérték bevezetését irányozta elő. A Tanács ezt követően 2017 végéig meghosszabbította a minimális héamérték érvényességi idejét. Ezenkívül a tagállamok egy vagy két csökkentett, legalább 5%-os adókulcsot alkalmazhattak bizonyos árukra és szolgáltatásokra. A tagállamok továbbra is lehetőséget kaptak arra, hogy az árukra és a szolgáltatásokra vonatkozóan a minimum (többek között nulla) érték alá csökkentsék a héamértékeket, amennyiben ezek a mértékek már 1991. január 1-je előtt érvényben voltak. 2009-ben bizonyos munkaigényes helyi szolgáltatásokra vonatkozóan elfogadták a csökkentett héamértékről szóló 2009/47/EK irányelvet. 2016-ban a Bizottság elfogadta az arról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatot, hogy az elektronikus úton szolgáltatott kiadványokra ugyanolyan kedvezményes héa vonatkozzon, mint a fizikai adathordozón közzétett kiadványokra a tagállamok által jelenleg alkalmazott héa. A Parlament 2017 júniusában jóváhagyta a bizottsági javaslatot. 2018 januárjában a Bizottság elfogadott egy, a héamérték reformjára vonatkozó javaslatot ([COM\(2018\) 0020](#)). A javaslat célja, hogy növelje a rugalmasságot azáltal, hogy lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kihasználhassák a más tagállamokban érvényes csökkentett és nulla héamértékeket.

3. Közelmúltbeli fejlemények

2010 végén a Bizottság közzétette a héa jövőjéről szóló zöld könyvet ([COM\(2010\) 0695](#)). A cél a héarendszerek megvitatásának kezdeményezése volt. 2012-ben a Bizottság létrehozott egy héával foglalkozó szakértői csoportot („héabizottság”), amely rendszeresen tesz közzé iránymutatásokat.

2016. április 7-én a Bizottság benyújtott egy, az [uniós héarendszer modernizálására irányuló cselekvési tervet](#). Ez tartalmaz a jövőbeli egységes európai héa-rendszere vonatkozó szabályokat, a héa-csalások elleni rövid távú intézkedéseket, a csökkentett héamértékek átalakítására vonatkozó terveket, a héaszabályok egyszerűsítésére

vonatkozó javaslatokat, illetve bejelent egy olyan héacsomagot, amelynek célja könnyítések biztosítása a kkv-k számára. A terv középpontjában az áll, hogy a határokon átnyúló áruforgalom tekintetében térjenek át a rendeltetési ország elvére. Ennek alapján az exportőr a héát abban a tagállamban fizeti, amelybe az árut szállítják. Első lépésben ezt csak a vállalkozások közötti (B2B) szállítások vonatkozásában alkalmazzák. A cselekvési terv meghatározza annak két lehetséges módját is, hogy miként lehetne nagyobb mozgásteret biztosítani a tagállamok számára a csökkentett héamértékek bevezetése tekintetében.

2017-től kezdődően a Bizottság számos, a cselekvési tervből eredő jogalkotási javaslatot terjesztett elő. 2018 júniusában a Tanács irányelvet fogadott el, amely állandó 15%-os minimális általános héamértéket határoz meg. 2018 decemberében a Tanács jogalkotási aktusokat fogadott el az alábbiakról: i. „gyors megoldások” a jelenlegi héarendszer működésének javítására az új rendszer hatálybalépéséig; ii. az elektronikus kiadványokra vonatkozó héamérték; valamint iii. a héa területén folytatott, határokon átnyúló közigazgatási együttműködés. A Tanácsban számos egyéb bizottsági javaslat is megvitatás alatt áll.

D. Az Európai Parlament szerepe

Az Unió héára vonatkozó jogszabályai értelmében a Parlament szerepe a konzultációs eljárásra korlátozódik. A Parlament 2014-ben elfogadott egy [állásfoglalást](#) a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek az egységes héabevallás tekintetében történő módosításáról szóló tanácsi irányelvre irányuló bizottsági javaslatról (később visszavonták). A Parlament 2016. november 24-én elfogadott egy [állásfoglalást](#) a Bizottság cselekvési tervéről, és üdvözölte azt a szándékot, hogy végleges héarendszert, illetve a csalás elleni kiegészítő intézkedéseket javasoljanak. 2019 márciusában a Parlament a pénzügyi büncselekményekkel, az adókijátszással és az adókikerüléssel foglalkozó különbizottság (TAX3) munkájából eredő jelentést fogadott el, amely számos, a héával kapcsolatos kérdéssel foglalkozik.

2. AZ ALKOHOLRA, A DOHÁNYRA ÉS AZ ENERGIÁRA KIVETETT FOGYASZTÁSI ADÓ

A. Jogalap

Az EUMSZ 113. cikke, valamint az energiaadóztatásra vonatkozóan az EUMSZ 192. cikke, az EUMSZ 191. cikke szerinti célok érdekében.

B. Célok

A fogyasztási adók mértéke és annak szerkezete tagállamonként eltérő, ami befolyásolja a versenyt. Az egy adott termékre kivetett adók közötti óriási különbségek az áruk adók miatti mozgását, bevételkiesést és csalást eredményezhet. Az 1970-es évek elejétől több kísérletet tettek az adók szerkezetének és mértékének összehangolására, az előrehaladás azonban csekély mértékű volt.

C. Eredmények

1. Általános rendelkezések

A jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről szóló 2008/118/EK irányelv révén a szabad áruforgalom és az EU belső piaca zavartalan működésének biztosítása érdekében általános rendszer jön létre a fogyasztásiadó-köteles áruk vonatkozásában. A Bizottság 2018 májusában javaslatot tett a 2008/118/EK irányelv átdolgozására.

2. Alkohol

Az alkohol esetében alapvető kérdést jelentett az, hogy a különböző termékek milyen mértékben versengenek. A Bizottság (COM(79) 0261) és az Európai Unió Bírósága (170/78. sz. ügy, 1985) azt a nézetet vallotta, hogy az alkoholtartalmú italok helyettesíthető és egymással versengő termékek. Csak 1992-ben került sor a 92/83/EGK irányelv elfogadására, amely rögzíti, hogy az egyes termékekre vonatkozóan milyen módszer alapján vetik ki a fogyasztási adót. Ezt egy másik fontos irányelv, a 92/84/EGK irányelv követte. 2015 márciusában visszavonták a 92/48/EGK irányelv módosítására irányuló javaslatot („Az alkohol és az alkoholtartalmú italok jövedékiadó-mértékének közelítése”), mivel a Tanácsnak erre vonatkozóan nem sikerült megállapodásra jutnia.

A célravezető és hatásos szabályozás program (REFIT) platformja keretében a Bizottság elvégezte a 92/83/EGK irányelv értékelését, és 2018 májusában az irányelv módosítására irányuló javaslatot nyújtott be.

3. Dohánytermékek

A dohánytermékek Közösségen belüli fogyasztásiadó-mértékének alapvető szerkezetét a 2011/64/EU irányelv foglalja egységes szerkezetbe. A Bizottság eredeti javaslatával ellentétben csupán minimális kulcsokat határoztak meg. Az adóköteles dohánytermékeknek különféle kategóriái léteznek. A cigaretta esetében az adónak egy arányos („ad valorem”), adókulcsból kell állnia, amelyet egy egyedi fogyasztási adóval kell kombinálni. Az egyéb dohánytermékekre arányos vagy egyedi, vagy úgynevezett vegyes fogyasztási adót vetnek ki.

Az alkoholra kivetett jövedéki adóhoz hasonlóan a REFIT keretben végzett értékelés feltárta a dohánytermékekről szóló megfelelő irányelv felülvizsgálatával kapcsolatos lehetőségeket. A Tanács felkérte a Bizottságot, hogy végezze el az esetleges jogalkotási javaslattal kapcsolatos előkészítő munkát. 2018. januárban, egy értékelés elvégzését követően a Bizottság úgy határozott, hogy adathiány miatt nem tesz javaslatot a 2011/64/EU irányelv felülvizsgálatára vagy módosítására.

4. Energiatermékek (ásványi olajok, gáz, elektromos áram, alternatív energia, légi jármű-üzemanyag)

Az ásványi olajokra kivetett fogyasztási adók alapszerkezetét a Közösségen belül 1992-ben határozták meg. Az alkohol és a dohány esetéhez hasonlóan ez esetben is az eredeti tervekkel (a teljes harmonizációval) szemben csupán a minimális kulcsokat határozták meg. A Bizottság 1997-es javaslatait jelentős módosításokkal fogadták el (2003/96/EK irányelv, a kivételeket a 2004/74/EK és a 2004/75/EK irányelv tartalmazza).

A repülőgép-üzemanyagok adójáról szóló, a Bizottság által 2000-ben közzétett közlemény (COM(2000) 0110) mindössze azt eredményezi, hogy a 2003/96/EK tanácsi irányelv kötelező mentességet ír elő a harmonizált fogyasztási adó alól a repülőgép-üzemanyagként felhasznált energiatermékek tekintetében, a magáncélú, kedvtelési repülés során történő felhasználás kivételével. Első alkalommal született rendelkezés arról, hogy a tagállamok megadóztathassák a belföldi légi járatokon használt üzemanyagot, valamint – kétoldalú megállapodások útján – a Közösségen belüli légi járatok üzemanyagát.

2001-ben javaslatot nyújtottak be a bioüzemanyagok használatának ösztönzésére irányuló intézkedésekre, ideértve a csökkentett mértékű jövedéki adó alkalmazásának lehetőségét is, melyet a 2003/30/EK irányelv formájában fogadtak el 2003-ban.

5. Egyéb energiahordozókra kivetett héa

2002-ben javaslat készült a földgázra és az elektromos áramra alkalmazandó héáról, amely a vevő székhelyét állapítja meg a vállalkozások számára az adózás helyeként. A végfelhasználók esetében ez a fogyasztás helyét jelenti. Időközben ezt a javaslatot is elfogadták (2003/92/EK irányelv).

6. Közelmúltbeli kezdeményezések

A Bizottság legutóbbi kezdeményezése az energiaadó-irányelvre irányuló javaslat volt ([COM\(2011\) 0169](#)), amely az energiatermékek adóztatására vonatkozó szabályokat volt hivatva modernizálni. A tagállamok ennek révén úgy alakíthatták volna át adószerkezetüket, hogy az adótehernek a munkáról a fogyasztásra való áthelyezése hozzájáruljon a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz. A javaslatot 2015 márciusában visszavonták.

D. Az Európai Parlament szerepe

1. Az alkoholra és a dohányra kivetett adó

Az EU adópolitikájáról szóló, 2002. évi állásfoglalásában a Parlament nem ért egyet a Bizottság dohányra és alkoholtermékekre kirótt adókkal kapcsolatos politikájával, különös tekintettel a felfelé irányuló harmonizációra. 2009-ben a Parlament a cigaretták és egyéb dohánytermékek adójának fokozatos növelését szorgalmazta, bár nem a Bizottság által javasolt mértékben.

2. Az ásványi olajra és az energiára kivetett adó

A Parlament az adópolitikáról szóló, 2002. évi állásfoglalásában azt a véleményt képviselte, „hogy a szennyező fizet elvét szélesebb körben kell alkalmazni, különösen az energiatermékek ágazatában”. Az EP 2002 októberében kedvező véleményt adott a bioüzemanyagokra vonatkozó javaslatokról, és módosításokat fogadott el ezek megerősítése céljából. 2012-ben a Parlament elfogadott egy, az energiaadó-irányelvre irányuló javaslatról szóló [állásfoglalást](#), amelyet később visszavontak.

Dražen Rakić
05/2019

